

HRVATSKI SABOR
Nacionalno vijeće za praćenje provedbe
Strategije suzbijanja korupcije

tel: 01 6303 342

fax: 01 6303 877

e-mail: nvsuzkor@sabor.hr

Zagreb, 13. prosinac 2010.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: *Izvešće o radu Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije za razdoblje od 01. lipnja 2009. do 30. lipnja 2010.*

Na temelju članka 2. stavka 1. podstavka 6. Odluke o izmjenama i dopunama Odluke o Nacionalnom vijeću za praćenje provedbe Nacionalnog programa suzbijanja korupcije, Klasa: 215-01/09-01/02 od 13. ožujka 2009., Nacionalno vijeće za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije podnosi Izvešće Hrvatskome saboru o svom radu za razdoblje od 01. lipnja 2009. do 30. lipnja 2010. godine.

U ime predlagatelja u radu Hrvatskoga saboru sudjelovati će dr. sc. Željko Jovanović, dr. med., mr. oec., predsjednik Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije.

PREDSJEDNIK NACIONALNOG VIJEĆA

dr. sc. Željko Jovanović, dr. med., mr. oec., v.r.

HRVATSKI SABOR
Nacionalno vijeće za praćenje provede
Strategije suzbijanja korupcije

IZVJEŠĆE

**o radu Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije
za razdoblje od 01. lipnja 2009. do 30. lipnja 2010.**

1. UVOD

Nacionalno vijeće za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcija, sukladno Odluci Hrvatskoga sabora o osnivanju Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Nacionalnog programa suzbijanja korupcije od 13. srpnja 2006., te Odluci o izmjenama i dopunama odluke o osnivanju Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Nacionalnog programa suzbijanja korupcije od 13. ožujka 2009. provodi sljedeće aktivnosti:

- nadzire i prati provedbu Nacionalne strategije suzbijanja korupcije,
- sustavno prati podatke o pojavama korupcije koje na njegov zahtjev dostavljaju tijela zadužena za provedbu Nacionalne strategije suzbijanja korupcije,
- analizira izvješća nadležnih tijela o provedbi Nacionalne strategije i akcijskih planova suzbijanja korupcije te ocjenjuje načine i rezultate provedbe,
- predlaže mjere za veću učinkovitost provedbe Nacionalne strategije,
- potiče i usmjerava suradnju Hrvatskoga sabora i državnih i drugih tijela te ostalih čimbenika zaduženih za provedbu Nacionalne strategije suzbijanja korupcije,
- svojim djelovanjem i ustrojem Nacionalno vijeće jača nadzor nad tijelima zaduženim za provedbu Nacionalne strategije suzbijanja korupcije,
- Nacionalno vijeće dužno je razmotriti prijedloge, pritužbe, stajališta i mišljenja građana i pravnih osoba,
- podnosi Hrvatskom saboru dva puta godišnje izvješće o svom radu.

Predmetno izvješće obuhvaća razdoblje **od 01. lipnja 2009. godine do 30. lipnja 2010. godine**. Nacionalno vijeće je u navedenom razdoblju radilo u sastavu:

- dr. sc. Željko Jovanović, SDP (predsjednik);
- Ana Lovrin, HDZ (potpredsjednica);
- Ingrid Antičević Marinović, SDP, članica;
- Stanko Grčić, HSS, član;
- Dragutin Lesar, Hrvatski laburisti – Stranka rada, član;
- prof. emerit. dr. sc. Željko Horvatić, član
- Stjepan Kolarić, predstavnik sindikata, član;
- Nikola Kristić, predstavnik civilnih udruga – TIH, član;
- Branko Roglič, predstavnik poslodavaca, član;
- Smiljanka Škugor-Hrnčević, predstavnik medija, članica;
- prof. dr. sc. Stjepan Turek, predstavnik stručne javnosti, član.

U tom razdoblju održano je 11 redovnih i 3 tematske sjednice. U radu svih sjednica prisustvovala je većina članova Nacionalnog vijeća. Ukupno je od konstituiranja Nacionalnog vijeća, 21. svibnja 2008., održano 26 redovnih i 7 tematskih sjednica. Izvješće o radu za razdoblje 21. svibanj 2008. – 30. svibanj 2009. raspravljeno je i prihvaćeno na 16. sjednici Hrvatskog sabora u veljači 2010.

Prema zaključcima tog izvješća, Nacionalno vijeće je smatralo u budućem radu nositelja provedbe Strategije suzbijanja korupcije potrebnim:

- odmah započeti s izradom novog Akcijskog plana suzbijanja korupcije za 2010. godinu sa jasno utvrđenim rokovima, nositeljima i mjerilima provedbe
- ubrzati provođenje reforme pravosuđa

- konkretnim svakodnevnim primjerima u otkrivanju, procesuiranju i sankcioniranju koruptivnih djela, kao dokaz funkcioniranja uskočke vertikale, povećati povjerenje građana u državna tijela
- pojačati međuresorsku suradnja, posebno Ureda za javnu nabavu, Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave, Državne revizije, DORH-a, Porezne i Carinske uprave i Ureda za sprječavanje pranja novca
- dodatno unaprijediti međuresorsku suradnju MUP-a (PNUSKOK) i DORH-a
- uključiti sva ministarstva u Akcijski plan kao neposredne nositelje provedbe antikorupcijskih mjera
- razraditi posebne akcijske planove sa jasnim rokovima, nositeljima i indikatorima za Carinsku upravu, Poreznu upravu i sve državne tvrtke, (npr. HŽ, HAC i druge)
- analizirati provedbu Zakona o medijima
- analizirati provedbu i izmijeniti Zakon o pravu na pristup informacijama u cilju veće dostupnosti informacija svim građanima
- razmotriti međunarodna iskustva u zaštiti zviždača i predložiti konkretne mjere kvalitetnije zaštite zviždača u Hrvatskoj, kako novinara koji pišu o korupciji, tako i svih građana koji prijave korupciju
- analizirati potrebu i mogućnost osnivanja Uprave za suzbijanje korupcije u skladu sa člankom 6. Konvencije UN o suzbijanju korupcije
- administrativno i stručno jačati rad Nacionalnog vijeća

Realizaciju navedenih zaključaka Nacionalno vijeće je poticalo kroz rasprave, analize, zaključke, prijedloge i inicijative na svojim redovnim i tematskim sjednicama, o čemu su se pozitivno očitovale i Misija stručnjaka o stanju na području suzbijanja korupcije i borbe protiv organiziranog kriminala u Hrvatskoj u svom izvješću o posjeti Hrvatskoj od 29. lipnja do 02. srpnja 2010., te posebno u uvodu zajedničkih stajališta Europske unije u ocjeni o ispunjavanju uvjeta za otvaranje Poglavlja 23: Pravosuđe i temeljna prava gdje stoji: **„EU također uočava rastuću proaktivnu (poticajnu) ulogu koju ima Nacionalno vijeće za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije. EU ohrabruje nastavak takva proaktivnog pristupa pri praćenju provedbe Strategije, između ostaloga i predlaganjem korektivnih mjera u Strategiji i Akcijskom planu te uvođenjem redovitih javnih rasprava povezanih s korupcijom.“**

Strategija suzbijanja korupcije, koju je donio Hrvatski sabor 19. lipnja 2008., definira korupciju kao štetnu društvenu pojava koja narušava temeljne društvene vrijednosti, te kao povijesni, psihološki, sociološki, gospodarski, politički i pravni fenomen. U najširem smislu, to je svaka zlouporaba javnih ovlasti radi ostvarenja osobne koristi. U užem smislu, korupcija se može definirati kao čin nedopuštene razmjene između javnog dužnosnika i druge osobe u cilju ostvarivanja osobne koristi. To je svaki čin kojim se, suprotno javnom interesu, nedvojbeno krše moral i pravne norme te povređuju temelji vladavine prava. Među najvažnijim posljedicama korupcije je gubitak javnog povjerenja u tijela državne vlasti i javne institucije, što se posljedično negativno odražava na gospodarski razvoj društva. Stoga ne samo korupcija, već i sama sumnja u korumpiranost, te dojam korumpiranosti dovode u pitanje vjerodostojnost svake vlasti. Upravo ta sumnja na korumpiranost, pa ako je stvarno i nema razrješava se utvrđivanjem jasnih, transparentnih i unaprijed određenih pravila postupanja i kriterijima odlučivanja.

Strateška odrednica borbe protiv korupcije očituje se kroz pet tematskih područja: pravni i institucionalni okvir, sprječavanje korupcije, kazneni progon i sankcioniranje korupcije, međunarodna suradnja i širenje javne svijesti o štetnosti korupcije.

Analizirajući navedena područja Nacionalno vijeće je kroz redovne i tematske sjednice ukazivalo na nedostatke u Akcijskom planu, te sa zadovoljstvom možemo reći da su te primjedbe najvećim dijelom ugrađene u Revidirani Akcijski plan uz Strategiju suzbijanja korupcije koji je Vlada RH donijela 18. ožujka 2010.

Analizirajući provedbu Akcijskog plana utvrđeno je da je oko 80% planiranih mjera uspješno provedeno, a da su ključne mjere u potpunosti izvršene (donesen Zakon o kaznenom postupku, Zakon o OIB-u, izmjene Kaznenog zakona i Zakona o javnoj nabavi, osnivanje PNUSKOK-a, uspostava uskočke vertikale i dr.)

U Revidiranom Akcijskom planu naglasak je na jasno propisanim obvezatnim procedurama za tijek donošenja odluka, a time i odgovornosti. Na ovaj način nastoji se osnažiti etičnost vjerodostojnost, profesionalnost, odnosno integritet tijela državne vlasti, što je Nacionalno vijeće stalno isticalo kao jedan od temelja borbe protiv korupcije. Akcijski plan, također, ističe da je u Hrvatskoj uspostavljen čvrsti pravni okvir, koji zajedno sa institucionalnim okvirom, uz daljnje kontinuirano jačanje, mora donijeti jasne i vidljive rezultate u povećanju broja osuđujućih presuda za sve nivoe, od džepne i ulične do visoke i političke korupcije.

Uvažavajući i prijedloge Nacionalnog vijeća u Revidiranom Akcijskom planu u poglavlju o sprječavanju korupcije posebno se naglašavaju područja visokog korupcijskog rizika poput sprječavanja sukoba interesa, financiranja političkih stranaka, pravo na pristup informacijama, kodeksi ponašanja državnih službenika, javne financije, javne nabave, pravosuđe, zdravstvo, znanost, obrazovanje i sport. U odnosu na prethodni, revidirani Akcijski plan sadrži nešto manje mjera, 145, ali su jasnije određeni nositelji, mjere, ciljevi i rokovi, premda nedostaju jasni indikatori uspješnosti realizacije mjera, a na što je Nacionalno vijeće stalno ukazivalo. Treba naglasiti da je u ovom revidiranom planu kao nositelj navedeno i Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture, koje nije bilo nositelj u starom planu, a na što je prvo upozorilo upravo Nacionalno vijeće. Uvažena je i sugestija Nacionalnog vijeća da sve državne tvrtke moraju izraditi vlastite akcijske planove prevencije i suzbijanja, te ranog otkrivanja korupcije. U Revidiranom Akcijskom planu nema mjera za zaštitu osoba koje ukazuju na korupcijske pojave i ponašanja, premda je u Strategiji uz prioritete sprječavanje sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti, provedbu propisa o financiranju političkih stranaka, ostvarivanje prava na pristup informacijama, jačanje integriteta javne uprave, reguliranje javnih nabava, posebno istaknuta zaštita oštećenika i osoba koje u dobroj vjeri prijavljuju korupciju. Upravo tom problemu, Nacionalno vijeće je uz raspravu na redovnim sjednicama dalo dodatni doprinos na dvije tematske sjednice posvećene odnosu slobode medija i korupcije, te zaštitu zviždača.

2. RAD NACIONALNOG VIJEĆA NA SJEDNICAMA

Nacionalno vijeće održalo je od 1. lipnja 2009. do 30. lipnja 2010., 11 redovnih i 3 tematske sjednice na kojima je u skladu sa svojim ovlastima kroz raspravu o izvješćima nositelja provedbe strategije suzbijanja korupcije, te donesene zaključke, prijedloge i inicijative nastojalo:

- jačati integritet, odgovornost i transparentnost u radu tijela državne vlasti
- jačati povjerenje građana u državne institucije
- unaprijediti pravni i institucionalni okvir za učinkovito i sustavno suzbijanje korupcije

- unaprijediti preduvjete za sprječavanje korupcije na svim razinama vlasti
- poticati suradnju između državnih tijela nadležnih za provedbu Strategije
- podizati javnu svijest o štetnosti korupcije i potrebi njezina učinkovita suzbijanja
- ukazivati na važnost trajne edukacije svih dužnosnika i državnih službenika
- poticati kontinuiranu antikoruptivnu i etičku edukaciju za sve sudionike postupaka javne nabave
- poticati podizanje razine učinkovitosti otkrivanja i kaznenog progona korupcijskih kaznenih djela
- poticati međunarodnu suradnju u procesu prevencije i suzbijanja korupcije
- podizati javnu svijest o štetnosti korupcije i potrebi njezina učinkovita suzbijanja
- unaprijediti zaštitu svih koji u dobroj vjeri prijavljuju kaznena djela korupcije
- kontinuirano unapređivati postojeće akcijske planove suzbijanja korupcije

• **Redovne radne sjednice Nacionalnog vijeća**

Na redovnim sjednicama Nacionalnog vijeća analizirana su izvješća nositelja provedbe strategije suzbijanja korupcije koja su predstavljali ministri i državni tajnici. U svim izvješćima primjetan je kvalitativan i kvantitativan pomak u odnosu na prethodno promatrano razdoblje, a članovi Nacionalnog vijeća su kroz rasprave, prijedloge i inicijative dodatno utjecali na poboljšanje budućih aktivnosti čije rezultate tek treba vidjeti u narednom periodu.

Jednoglasan je zaključak većine rasprava razmatranih izvješća da u ovom trenutku u Hrvatskoj postoji vrlo kvalitetan zakonski i institucionalni okvir kao neophodan preduvjet uspjeha u borbi sa korupcijom, ali da će tek brzo okončanje započetih istraga i pravomoćne presude, u započetim procesima protiv počinitelja koruptivnih kaznenih djela, pokazati stvarnu uspješnost u borbi s korupcijom. Posebno to vrijedi za koruptivne djela za koja su optuženi visoki politički dužnosnici, te u čijim istragama i sudskim procesima policija, odvjetništvo i sudstvo moraju dokazati visoku stručnost, neovisnost i sposobnost.

U izvještajnom razdoblju na 11 redovnih sjednica donijete su *Izmjene i dopune Poslovnika o radu Nacionalnog vijeća, Izvješće o radu Nacionalnog vijeća*, te su raspravljena *izvješća o provedbi antikorupcijskih mjera sljedećih nositelja provedbe strategije suzbijanja korupcije*:

- Ministarstva pravosuđa,
- Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva,
- DORH-a i USKOK-a po određenim temama
- MUP-a i Ravnateljstva policije
- Informacija o aktivnostima DORH-a poduzetim u cilju rješavanja korupcije u javnim trgovačkim društvima (HC, HAC, HŽ, HEP)
- PNUSKOK-a
- DORH-a i USKOK-a za 2009.g.

- Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva – Uprava za javne nabave
- Državne komisije za kontrolu postupka javne nabave
- Vrhovnog suda za 2009.g.
- Ministarstvo financija, s posebnim osvrtom na Carinsku upravu, Poreznu upravu i Ured za sprečavanje pranja novca
- Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi
- Ministarstva obrazovanja, znanosti i športa.

Na jednoj od sjednici razmatran je prijedlog člana Nacionalnog vijeća g. Dragutina Lesara temeljem anonimne predstavke o poslovanju Hrvatske pošte od 2006.g.

Kroz rasprave i zaključke Nacionalno vijeće inzistiralo je na osiguravanju sredstava za realizaciju mjera iz Strategije koje se odnose na osiguravanje uvjeta za učinkovit rad PNUSKOK-a, te za jačanje međuagencijske suradnje PNUSKOK-a, Porezne i Carinske uprave, te Ureda za sprječavanje pranja novca.

Javne nabave su bile u više navrata predmet rasprava Nacionalnog vijeća zbog potencijalnog korupcijskog rizika. U ovom trenutku postoji nekoliko državnih tijela čija se nadležnost tiče javnih nabava: Ministarstvo gospodarstva - uprava za javne nabave, Središnji ured za javne nabave, Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave i Agencija za JPP.

U 2009. Uprava za javnu nabavu zaprimila je 83 zahtjeva i provela 61 inspeksijski nadzor tijekom kojeg je utvrđeno 46 slučajeva nepravilnosti. Usporedno, u prvih 6 mjeseci 2010. zaprimljeno je 56 zahtjeva, od čega je 21 predmet zaključen, a u 6 su utvrđene nepravilnosti. Središnji ured za javnu nabavu u funkciji je od kraja 2009. i da bi u potpunosti ispunio svoj glavni cilj, uštedu i prevenciju korupcije potrebno ga je kadrovski ojačati. Jednako vrijedi i za Državnu komisiju za kontrolu postupaka javne nabave koja je 2008. imala 1120 žalbi, a 2009. 1422., pri čemu je 2008. poništena 36% , a 2009. 25 % postupaka javne nabave. Javne nabave i dalje ostaju područja velikog korupcijskog rizika, a brojne afere koje su otkrivene u poslovanju trgovačkih društava u državnom vlasništvu (HAC, HC, HŽ, HEP, predmet FIMI MEDIA itd) to potvrđuju.

Nacionalno vijeće inzistira, poglavito kada se radi o umiješanosti visokopozicioniranih dužnosnika i političara, na unapređenju učinkovitosti u razotkrivanju, procesuiranju i presuđivanju kaznenih djela korupcije, jer samo na taj način može se poboljšati indeks percepcije korupcije i dokazati da u borbi s korupcijom u Hrvatskoj nema nedodirljivih.

Pohvalan primjer u povećanju transparentnosti u radu u postupcima javne nabave je Ministarstvo zdravstva koje je u komisiju za provedbu javne nabave uključilo predstavnika TIH-a.

Pravomoćne presude jedini su lijek za korupciju. USKOK-u je 2009. prijavljeno 1118 osoba, od čega 846 za koruptivna djela. Podneseno je 466 istražnih zahtjeva, od čega 270 za koruptivna djela. Optuženo je 408 osoba, 178 za korupciju. Sudovi su donijeli 491 presudu,

190 za korupciju, od čega 164 osuđujuće, 20 oslobađajućih i 6 odbijajućih. 2008. bilo je 206 presuda za korupciju, pa se može reći da je broj osuda povećan.

Korupciju je nemoguće precizno izmjeriti, ali sva istraživanja TIH-a, Gallupa, GFK i drugih agencija za Hrvatsku, pokazuju da je percepcija i dalje visoka. Iako je TI Index za 2008. od 4.4 bio najbolji od kad se prati u Hrvatskoj, pad na 4.1 u 2009. puno govori i upozorava. Naime, nitko više ne može osporiti da Hrvatska danas ima dobar zakonodavni okvir, da je uspostavila čvrstu institucionalnu i međusobno sve bolje koordiniranu antikorupcijsku uskočku vertikalnu - od policijskog, preko državno odvjetničkog UKOK-a do uskočkih sudova. Istovremeno, još uvijek nema dovoljno rezultata, više pravomoćno osuđujućih presuda i oduzete imovine stečene korupcijom, jer samo to će potaknuti građane da rad uskočke vertikale vrednuju većom ocjenom, te da sami postanu aktivniji u prevenciji i sprječavanju korupcije.

- **Tematske sjednice Nacionalnog vijeća**

U izvještajnom razdoblju održane su tri tematske sjednice:

- **„Sloboda medija i borba s korupcijom“**

Ukazano je na važnost slobode medija, ali i na potencijalnu korupciju unutar samih medija, te je utvrđeno da u samo dvije medijske kuće imaju Statut redakcije sukladno Zakonu o medijima. Pravo na pristup informacijama istaknuto je kao važan čimbenik u borbi protiv korupcije, a otkrivanje počinitelja napada na novinare naglašeno je kao prioritet za sva nadležna državna tijela.

- **„Analiza zaštite zviždača u Europskoj uniji i hrvatska iskustva“**

Ukazano je na važnost zaštite zviždača, razmotrena su iskustva europskih zemalja, a zaključak je sjednice da Hrvatska ima zakonodavni okvir za zaštitu zviždača koji ne odstupa bitno od drugih europskih zemalja, riješen je kroz nekoliko zakona, ali negativna iskustva pojedinačnih slučajeva pokazuju da su osobe koje su ukazivale na korupciju nerijetko ostale nezaštićene, bez posla ili izvrgnute prijetnjama i ugrožavanju osobne sigurnosti. Upravo zbog važnosti suradnje osoba koje u dobroj vjeri prijavljuju korupciju, zaštita zviždača po mišljenju sudionika ove tematske sjednice mora imati prioritet u podizanju svjesnosti o važnosti borbe protiv korupcije.

- **„Mjere koje se poduzimaju u visokom obrazovanju za suzbijanje korupcije i njihovi učinci“**

Ukazano je na važnost i ulogu obrazovanja i znanosti u sprječavanju korupcije u hrvatskom društvu. Sprječavanje korupcije u obrazovnom sustavu, od upisa u vrtiće do kupovine diploma ili korupcije u akademskim krugovima posebno je važno u izgradnji opće društvene moralne vertikale. Dodatno je upozoreno na opasnost „estradizacije afera“ koje narušavaju

dignitet akademske zajednice, jer je manje od 1% znanstvenika podložno korupciji, te da akademska korupcija bitno nagriza temelje društva jer znanje postaje nevažno, a korupcija počinje cvasti ako ljudi vjeruju da se ocjene i diplome mogu kupiti. Osim toga, istaknuto je da se pažnja mora usmjeriti i na javnu nabavu na sveučilištima, koruptivne rizike u upravljačkim tijelima sveučilišta, financiranje znanstvenih projekata, zapošljavanje i znanstveno napredovanje. Ključnim je naglašena važnost definiranja autonomije sveučilišta u izmjenama Zakona o visokom školstvu i sveučilištu, kao i načina na koji će se nadzor nad sveučilištem provoditi.

U radu tematskih sjednica sudjelovali su brojni stručnjaci koji su svojim prilogom dali značajan doprinos u prijedlozima sa ciljem unapređenja slobode medije, zaštite novinara, kao i svih osoba koje u dobroj vjeri prijave korupciju, te poboljšanju mjera koje se poduzimaju u visokom obrazovanju za suzbijanje korupcije.

Uloga i važnost i medija i obrazovnog sustava najbolje se vide iz rezultata akcije Ministarstva obrazovanja, znanosti i sporta i Ministarstva pravosuđa "Antikorupcijski sat" kojom su obuhvaćeni učenici srednjih škola u Osijeku, Splitu, Rijeci i Zagrebu koja je između ostalog pokazala da 94,9% učenika većinu znanja o problemu korupcije temelji na informacijama iz medija; 56,3% kako njihovo znanje o pojavi korupcije vrlo malo, odnosno nimalo ne potječe iz škola. Sukladno tome nameće se zaključak kako bi valjalo više pozornosti posvetiti toj problematici u školama, pogotovo ako se uzme u obzir pozitivan stav učenika o korisnosti edukacija u smislu prevencije i veliki interes koji su iskazali za dodatnim edukacijama na tu temu.

Pokazalo se da su tematske sjednice važan oblik poticanja novih mjera u borbi s korupcijom.

3. OSTALE AKTIVNOSTI NACIONALNOG VIJEĆA

Predsjednik, potpredsjednica i članovi Nacionalnog vijeća aktivno su sudjelovali u radu više domaćih skupova koje su predstavnici civilnog društva (TIH, GONG, Partnerstvo za društveni razvoj) organizirali na temu borbe protiv korupcije, kao i na nekoliko međunarodnih konferencija (International conference: CransMontana Postgraduate Institute for International Studies: *"Business and corruption"*, Pariz, Studeni 2009; International conference: *„Specialized Anti-Corruption Agencies: independent to be effective, effective to lose independence“*, Jurmala (Latvia), Ožujak, 2010. Transparency International- Latvia) na kojima su predstavljena pozitivna iskustva o ulozi Nacionalnog vijeća u unapređenju borbe protiv korupcije u Hrvatskoj.

Članovi Nacionalnog vijeća nazočili su susretima sa predstavnicima inozemnih delegacija, veleposlanstava u Hrvatskoj, predstavnicima Europske komisije i Svjetske banke koje su posjećivale Hrvatske sabor i upoznali ih sa radom Nacionalnog vijeća.

Istupima članova Nacionalnog vijeća u medijima dan je značajan doprinos u promicanju pozitivne klime za uključivanje svih dijelova društva u borbu protiv korupcije.

Predsjednik, potpredsjednica i članovi Nacionalnog vijeća primali su građane koji su zatražili osobni kontakt zbog sumnje na korupciju sa kojom su se susreli, a sve predstavke građana

koje su stizale Nacionalnom vijeću proslijeđene su DORH-u i drugim nadležnim tijelima na razmatranje i očitovanje.

4. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Nacionalno vijeće smatra da je tijekom 2010. godine ostvaren napredak u provedbi Strategije, ponajprije u usporedbi sa rezultatima iz prethodnog Izvješća. Dokaz tome je otvaranje Poglavlja 23 – pravosuđe i temeljna prava.

Europska unija uočila je rezultate Republike Hrvatske na uspostavljanju institucijskih mehanizama za suradnju, provedbu i praćenje napora vezanih za suzbijanje korupcije, uključujući unapređenje Povjerenstva za suzbijanje korupcije kojemu je na čelu premijerka, kao i rastuću poticajnu ulogu Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Strategije suzbijanje korupcije, te da je Hrvatska uskladila sve međunarodne pravne instrumente u tom području.

Istovremeno, Hrvatska je u odnosu na borbu protiv korupcije dobila i jasna mjerila koja će morati ispuniti do zatvaranja poglavlja. To su prije svega:

- osiguranje učinkovitog institucijskog mehanizama suradnje za provedbu i praćenje provedbe mjera, jačanje koordinacijskog ustroja Ministarstva pravosuđa, te jačanje kapaciteta i uspješnosti Ministarstva uprave obzirom na široke nadležnosti koje proizlaze iz Strategije i Akcijskog plana;
- nastavak proaktivnog pristupa Nacionalnog vijeća i predlaganje korektivnih mjera;
- provođenje aktivnosti na podizanju svijesti o postojanju korupcije, njezinim uzrocima i opasnostima;
- ažuriranje Akcijskog plana s jačim naglaskom na preventivne mjere – npr. rješavanje sukoba interesa, svijesti o časnom i savjesnom postupanju, te trajnu izobrazbu osoblja u cilju povećanja transparentnosti, učinkovitosti i integriteta u javnoj upravi, pouzdano statističko praćenje provedbe Akcijskog plana, kao i učinkovitosti istraga, sudskih postupaka i presuda u predmetima organiziranog kriminala i korupcije – neovisno o razini na kojoj se dogode, s posebnim praćenjem njegove provedbe u državnim poduzećima, te poboljšanje neovisnog nadzora i kontrole;
- dorada zakona o financiranju političkih stranaka i proširenje primjerne i na izbornu kampanju, te poboljšanje transparentnosti i neovisnog nadzora, uz prihvaćanje novih GRECO-vih preporuka;
- proširenje nadležnosti USKOK-a na područje poreznih prijevара, poboljšanje zakonodavnog okvira u području gospodarskih i financijskih kaznenih djela, uspostavljanje institucijskih mehanizama za upravljanje oduzetom imovinom u kaznenom postupcima;
- daljnje jačanje kapaciteta USKOK-a obzirom na nove nadležnosti temeljem ZKP-a, uvođenje mehanizama za praćenje nadzora nad odbijanjem prijave za korupcijska kaznena djela od strane državnog odvjetništva.

Može se zaključiti da su u zakonodavnom okviru, od ustavnih promjena, preko donošenja novih i izmjene i dopune postojećih zakona koji reguliraju pitanja javnih nabava, koncesija, sukoba interesa, financiranja političkih stranaka, prava na pristup informacijama, kaznenog zakona, zakona o kaznenom postupku, pravosudne reforme stvorene pretpostavke za učinkovitiju borbu protiv korupcije.

U cilju daljnjeg unapređenja zakonodavnog i institucionalnog okvira, ali i mjere njihove provedbe, neophodno je kontinuirano revidirati akcijski plan kroz praćenje i nadzor provedbe donesenih zakona. Sumnje u politički pritisak na policiju, državno odvjetništvo i sudstvo u predmetima u kojima postoji sumnja na upletenost visokopozicioniranih dužnosnika smanjuju povjerenje građana u pravosuđe i otežavaju snažnije uključivanje građana u borbu sa korupcijom. Stoga je neophodno efikasno provođenje svih zakona donijetih radi osiguravanja neovisnog i profesionalnog pravosuđa i policije.

U skladu sa preporukama Europske komisije, Hrvatska mora uspostaviti evidencije značajnih rezultata u provođenju učinkovitih i djelotvornih istraga, kaznenih progona i sudskih odluka u svim predmetima organiziranog kriminala i korupcije, posebno vodeći računa o slučajevima korupcije na visokom razinama. Dosljedna primjena zakonskih rješenja o oduzimanju imovinske koristi stečene kaznenim djelima korupcije i organiziranog kriminala treba predstavljati jednu od poticajnih mjera za veće prihvaćanje i vrednovanje rezultata borbe s korupcijom. Istovremeno, neophodno je daljnje poboljšanje financijskih istraga u kojima treba pokazati još aktivniji pristup nego do sad, te kvalitetnija međuagencijska suradnja Ureda za sprječavanje pranja novca, Porezne uprave i Carinske uprave i PNUSKOK-a. Za uspjeh u borbi s korupcijom neizmjernu ulogu ima daljnje povećanje kapaciteta PNUSKOK-a, USKOK-a i sudova za odgovarajuće postupanje s predmetima, kako u pogledu kadrova tako i logistike, te uspostaviti kvalitetan mehanizam upravljanja sredstvima i imovinom oduzetom u kaznenim postupcima.

Nacionalno vijeće nije operativno tijelo, ne može sankcionirati već počinjena koruptivna djela, ali kroz nadzor provedbe Strategije može predlagati unapređenje preventivnih mjera u borbi protiv korupcije, a posebno u:

- povećanju transparentnosti i integriteta u javnoj upravi i trgovačkim društvima u državnom vlasništvu
- daljnjem unapređenju zakonodavnog okvira glede prava na pristup informacijama i zaštitu zviždača
- stalnu analizu i unapređenja akcijskih planova u trgovačkim društvima u vlasništvu države
- kontinuirana edukacija na svim nivoima i jačanje integriteta u javnoj upravi
- povećanje transparentnosti u financiranju političkih stranaka i izbornih kampanja
- unapređenje sustava sprječavanja i sankcioniranja sukoba interesa na svim razinama državne i javne uprave
- poticanje svih redovitih aktivnosti za podizanje javne svijesti o štetnosti korupcije
- neodložna depolitizacija u svim javnim službama
- ograničavanje korupcijske prakse na lokalnoj razini uspostavom odgovarajućih mjera i kontrolnih mehanizama

U skladu sa svojim ovlastima i temeljem dosadašnjeg iskustva Nacionalno vijeće i dalje će kontinuirano nastaviti predlagati korektivne mjere u Strategiji i Akcijskom planu suzbijanja korupcije, te poticati redovite javne rasprave o svim bitnim pitanjima koja se tiču korupcije.

Percepcija građana o korupciji u hrvatskom društvu, posebno u pravosuđu, svim državnim tijelima, politici, zdravstvu, visokom školstvu i sportu, ukazuje na ozbiljnost i potrebu još jače borbe s korupcijom, koja se najprije ogleda u iskazivanju snažne političke volje svih nositelja vlasti od lokalne do nacionalne razine, a odmah zatim u realizaciji strategije i akcijskih planova. Samo vidljivi rezultati - pravomoćne osuđujuće presude i oduzimanje protupravno stečene koristi dovest će do smanjenja negativne percepcije javnosti.

Posljednjih mjeseci vidljiv je porast istraga o brojnim korupcijskim aferama koje su pokazale nedostatak integriteta, odgovornosti i transparentnosti brojnih državnih službenika, institucija, političkih stranaka ili tvrtki. Uz uskočku vertikalnu neophodno je jačanje i opće društvene moralne vertikale. U borbi protiv korupcije transparentnost je najdjelotvornija prevencija korupcije. Otvorenost u poslovanju, mogućnost da javnost ima puni uvid u rad neke javne institucije, postupak javne nabave ili zapošljavanje predstavlja branu svakoj korupciji. Ali uz transparentnost, neraskidivo je nužno i znanje i odgovornost. U uvjetima recesije, nelikvidnosti i porasta nezaposlenosti rastu i korupcijski rizici pa je neophodno još jače iskazati snažnu političku volju i pojačati sve aktivnosti svih nositelja Strategije i Akcijskog plana u cilju prevencije, ranog otkrivanja i brzog procesuiranja svakog koruptivnog ponašanja.

Otvaranje Poglavlja 23. pokazuje da je trasiran dobar put u antikoruptivnoj borbi, ali će za zatvaranje Poglavlja 23. sva državna tijela, dužnosnici i političari morati pokazati daljnju odlučnost u iskorjenjivanju korupcije bez obzira na stranačku ili bilo kakvu drugu pripadnost. Borba protiv korupcije važan je preduvjet u postupku pristupanja EU, ali još važnija za ostvarivanje preduvjeta napretka hrvatskog društva.

5. PRILOZI

5.1 REDOVNE SJEDNICE NACIONALNOG VIJEĆA OD 01. 06. 2009. DO 30. 06. 2010.

REDNI BROJ	DATUM ODRŽAVANJA	DNEVNI RED	IZVJESTITELJI
1.	08. 07. 2009.	<ul style="list-style-type: none"> • Godišnje izvješće o radu Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe strategije suzbijanja korupcije • Poslovnik o radu Nacionalnog vijeća 	-dr. sc. Željko Jovanović
2.	15. 07. 2009.	<ul style="list-style-type: none"> • Razmatranje izvješća o provedbi antikorupcijskih mjera u području odgovornosti Ministarstva pravosuđa • Razmatranje Izvješća o provedbi antikorupcijskih mjera u području odgovornosti Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva 	-dr. sc. Ivan Šimonović - Tamara Obradović Mazal
3.	18. 07. 2009.	<ul style="list-style-type: none"> • Razmatranje izvješća o provedbi antikorupcijskih mjera u području odgovornosti DORH-a i USKOK-a • Razmatranje Izvješća o provedbi antikorupcijskih mjera u području odgovornosti MUP-a RH 	- Mladen Bajić - Dinko Cvitan - Oliver Grbić
4.	06. 10. 2009.	<ul style="list-style-type: none"> • Informacija o aktivnostima DORH-a 	-Mladen Bajić

		poduzetim u cilju rješavanja korupcije u javnim trgovačkim društvima (HC, HAC, HŽ, HEP)	-Dinko Cvitan -Vitimir Bijelić -Zdravko Livaković -Željko Tufekčić
5.	11. 02.2010.	<ul style="list-style-type: none"> Razmatranje Izvješća o provedbi antikorupcijskih mjera u području odgovornosti Policijskog nacionalnog ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta za 2009. g. 	-Božo Barbarić
6.	17. 02.2010.	<ul style="list-style-type: none"> Razmatranje Izvješća o provedbi antikorupcijskih mjera u području odgovornosti Državnog odvjetništva Republike Hrvatske i Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta Republike Hrvatske za 2009. godinu 	- Mladen Bajić - Dinko Cvitan
7.	24.02.2010.	<ul style="list-style-type: none"> Razmatranje Izvješća o provedbi antikorupcijskih mjera u području odgovornosti Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (Uprava za sustav javne nabave), Razmatranje Izvješća o provedbi antikorupcijski mjera u području odgovornosti Državne komisije za kontrolu postupka javne nabave 	-Tamara Obradović Mazal -Vlasta Pavličević -Dinko Cvitan
8.	02.03.2010.	<ul style="list-style-type: none"> Razmatranje Izvješća o provedbi antikorupcijskih mjera u području odgovornosti Vrhovnog suda Republike Hrvatske za 2009. godinu 	-Branko Hrvatinić
9.	13.04.2010.	<ul style="list-style-type: none"> Razmatranje Izvješća o provedbi antikorupcijskih mjera u području odgovornosti Ministarstva financija s posebnim osvrtom na Carinsku upravu, Poreznu upravu i ured za sprječavanje pranja novca 	-Ivan Šuker
10.	19.05.2010.	<ul style="list-style-type: none"> Razmatranje Izvješća o provedbi antikorupcijskih mjera u području odgovornosti Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi Razmatranje prijedloga člana Nacionalnog vijeća Dragutina Lesara temeljem anonimne predstavke o poslovanju Hrvatskih pošta od 2006. godine 	-Ante Zvonimir Golem -Dragutin Lesar
11.	10.06.2010.	<ul style="list-style-type: none"> Razmatranje Izvješća o provedbi antikorupcijskih mjera u području odgovornosti Ministarstva obrazovanja, znanosti i sporta 	-Želimir Janjić

5.2 TEMATSKE SJEDNICE NACIONALNOG VIJEĆA OD 01. 06. 2009. DO 30. 06. 2010.

	DATUM	TEMA SJEDNICE	SUDIONICI
1.	15.06.2009.	<ul style="list-style-type: none">"Sloboda medija i borba s korupcijom"	-novinari, predstavnici civilnog društva
2.	05.11.2009.	<ul style="list-style-type: none">"Analiza zaštite zviždača u Europskoj uniji i hrvatska iskustva"	-novinari, predstavnici civilnog društva i državnih tijela
3.	24.11.2009.	<ul style="list-style-type: none">„Mjere koje se poduzimaju u visokom obrazovanju za suzbijanje korupcije i njihovi učinci"	-predstavnici akademske zajednice i Ministarstva obrazovanja, znanosti i sporta